

Raadsvoorstel en -besluit

2023-0169109

Ronald de Meij
Afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling
22/12/23

Compensatie gestegen loonkosten organisaties Sociaal domein

Aan de leden van de raad,

Het college van burgemeester en wethouders stelt u voor te besluiten:

1. akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van een budget van € 359.799,- ter compensatie van de sterk gestegen loonkosten voor subsidieontvangers en opdrachtnemers met een grote loonkostencomponent, die de basisdienstverlening in het Sociaal domein uitvoeren;
2. deze kosten ten laste van het geraamd resultaat van het lopende jaar, 2024, te brengen;
3. de begroting 2024 dienovereenkomstig te wijzigen;
4. de meerjarige consequenties te verwerken in de Kadernota 2025 en mee te nemen in de financiële opgave vanaf 2026.

De secretaris,

De burgemeester,

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van

De griffier,

De voorzitter,

Toelichting

Inleiding

In november heeft de gemeenteraad de begroting 2024 vastgesteld, inclusief een indexatie van 4,2%. Bij uw raad en het college is bekend dat organisaties in het sociaal domein te maken hebben met sterk stijgende loonkosten als gevolg van CAO-afspraken in de afgelopen twee jaar. De stijgingen lopen nog door tot in 2024. Nu dit over een langere periode het geval is, hebben organisaties met een grote loonkostencomponent bij de gemeente aangegeven dat hun kostenstijging niet meer gecompenseerd kan worden met de indexatie vanuit de gemeente. En dat zij ook zelf het verschil niet meer kunnen opvangen; mogelijkheden om 'lucht' uit hun begrotingen te halen, zijn in de afgelopen periode al toegepast. De organisaties hebben dan ook bij de gemeente aangegeven dat zij als gevolg daarvan zullen moeten bezuinigen op de dienstverlening en hierin in overleg keuzes gemaakt moeten worden.

Vooruitlopend op de begrotingsbehandeling door uw raad hebben de portefeuillehouder Financiën en de portefeuillehouder Zorg en Welzijn u reeds gemeld (per mail), dat het college verdiepende gesprekken voert met de grote subsidieontvangers en opdrachtnemers in het sociaal domein, die een grote loonkostencomponent hebben. Het doel van de gesprekken is om het financiële tekort door loonkostenstijgingen versus de geïndexeerde bijdrage van de gemeente in beeld te krijgen, evenals de knelpunten die het betekent voor de dienstverlening als de organisaties als gevolg hiervan moeten bezuinigen op de basisdienstverlening. Zoals beloofd, komt het college, bij u terug met dit beeld en een voorstel om voor de organisaties die hier mee te maken hebben eenmalig 'het been bij te trekken' en een aanvulling toe te kennen. Om hiermee te voorkomen dat nu bezuinigd moet worden op de basisdienstverlening.

Deze keuzes nemen we mee in het traject "Financiële strategie 2026 en verder". Uw raad heeft het college opdracht gegeven om met voorstellen te komen waarmee per 2026 en verder de begroting sluitend wordt. Dit betekent beperken van de uitgaven per 2026. We willen hierin weloverwogen en integraal keuzes maken. Door deze eenmalige aanvulling voor de betreffende subsidieontvangers kopen we tijd hiervoor en wordt nu niet op korte termijn en zonder goede afweging of zicht op de consequenties geschrapt in de basisdienstverlening. De subsidieontvangers zijn geïnformeerd dat het om een tijdelijke aanvulling (2024 en doorlopend in 2025) gaat en dat door de gemeente keuzes gemaakt moeten worden over het perspectief 2026 en verder.

Beoogd effect

Voorkomen van indirect bezuinigingseffect in de basisdienstverlening aan inwoners in het sociaal domein.

Argumenten

-> Organisaties in het sociaal domein komen niet uit door stijgende loonkosten, wat leidt tot indirecte bezuinigingen in de dienstverlening aan inwoners.

Organisaties in het sociaal domein hebben te maken met sterk stijgende loonkosten als gevolg van CAO-afspraken in de afgelopen twee jaar. De stijgingen lopen nog door tot in 2024. Nu dit over een langere periode het geval is, kunnen organisaties met een grote loonkostencomponent hun kostenstijging niet meer voldoende compenseren. De mogelijkheden om 'lucht' uit hun begrotingen te halen, zijn in de afgelopen periode al toegepast. De organisaties hebben dan ook bij de gemeente aangegeven dat zij als gevolg hiervan zullen moeten bezuinigen op de basisdienstverlening en vragen de gemeente welke keuzes hierin gemaakt moeten worden.

-> Afbakening van de groep waarvan we de effecten in beeld brengen

Het college heeft in beeld gebracht over welke tekorten het gaat. Er is gekeken naar:

Compensatie gestegen loonkosten organisaties Sociaal domein

- subsidieontvangers en opdrachtnemers in het sociaal domein, met een grote loonkostencomponent, waardoor CAO-afspraken grote impact hebben op hun begroting.
- de subsidies en opdrachten voor uitvoering van structurele taken in het sociaal domein, oftewel: de basisdienstverlening aan inwoners. Incidentele subsidies (projecten) zijn buiten beschouwing gelaten.

Dit betreft vier grote opdrachten / subsidieontvangers in het sociaal domein: Vivera Sociaal Wijkteam (VSWT), Bibliotheek, Diverz en Jong JGZ. En een aantal kleinere subsidies: Vluchtelingenwerk (lokaal deel), Stichting Jeugdteams bovenlokale diensten, MEE bovenlokale diensten, MEE buddyzorg, Yulius (inloop GGZ) en Diensten bij Wonen met Zorg.

-> Inventarisatie van de impact op de basisdienstverlening

Met de vier grootste ontvangers is een verdiepend gesprek gevoerd om de impact in beeld te brengen. Voor de kleinere ontvangers is dit in beeld gebracht op basis van de subsidieaanvragen 2024 en wordt de lijn toegepast die vanuit de verdiepende gesprekken met de grote ontvangers naar voren komt. In beeld is gebracht:

- het subsidie- of opdrachtbedrag dat wordt ontvangen voor structurele diensten, inclusief 4,2% indexatie;
- een gemiddeld percentage van de CAO-stijgingen waar de organisatie mee te maken heeft;
- het tekort op de loonkostencomponent, na indexatie;
- wat de organisatie zelf nog kan opvangen;
- de impact van het (resterende) tekort: wat betekent het voor de basisdienstverlening als voor dit bedrag bezuinigd moet worden?

Bevindingen inventarisatie

I. Stijging kosten in beeld

De stijgingen van CAO's variëren tussen 7% en 10,4%. De organisaties berekenen dit in eerste instantie over het volledige subsidiebedrag, omdat ook kosten voor huisvesting, inkoop van diensten, etc. zijn gestegen. Omdat dit voor alle organisaties die een bijdrage van de gemeente ontvangen geldt (dus niet specifiek voor organisaties in het sociaal domein), is de organisaties gevraagd om onderscheid te maken naar alleen de loonkostencomponent. Dit levert een diversiteit in berekening op. Van de grote ontvangers hebben alleen de Bibliotheek en Jong JGZ de loonkosten uitgefilterd, waardoor de genoemde bedragen bij deze organisaties hun daadwerkelijke tekort op personeelskosten weergeeft. Voor de overige organisaties is een algeheel bedrag genoemd. Wanneer we uitgaan van benchmarks door Berenschot (ook gehanteerd bij de aanbesteding van het VSWT), bedraagt de loonkostencomponent voor publieke organisaties 78%.

II. Consequenties voor de basisdienstverlening in beeld

Aan de organisaties is gevraagd in hoeverre zij zelf nog mogelijkheden zien om het tekort op te vangen. Jong JGZ ziet als enige organisatie zelf nog ruimte om een aantal producten minder ruim te ramen, maar te begroten op basis van daadwerkelijke afname in voorgaande jaren (er is dan geen ruimte voor een eventuele stijging in de vraag). Daarnaast hebben organisaties aangegeven wat de impact is in fte's en /of de basisdienstverlening. Een aantal voorbeelden zijn:

- VSWT: Afhankelijk van diensten waarin wordt geschrapt krijgen minder gezinnen ondersteuning, zijn er minder inloopspreekuren, minder collectief aanbod, minder specifieke diensten (zoals ondersteuning mantelzorgers, financieel hulphuis, etc.), minder schoolmaatschappelijk werk. De afhandelingstermijn van vraagverheldering (voor niet urgente vragen, veiligheid gaat altijd voor) kan oplopen van binnen 6 weken naar 3 maanden of meer. In het algemeen ontstaat meer doorstroom naar duurdere zorg.
- Diverz: Minder inzet van sociaal werkers betekent minder preventieve inzet in en bouwen aan zorgzame buurten. Alsmede minder inzet van vrijwilligers, die door de sociaal werkers worden begeleid.

- Bibliotheek: Minder openingstijden, minder investeren in activiteiten voor jongeren of snijden in het collectiebudget.
- Jong JGZ: Minder inzet van jeugdverpleegkundigen en de jeugdarts op school.
- Vluchtelingenwerk: Minder begeleiding van vrijwilligers die inwoners bij financiële redzaamheid ondersteunen.

Voorstel op basis van de inventarisatie

Wanneer we 78% van de tekorten compenseren (de norm van Berenschot voor de loonkostencomponent van publieke organisaties) voor alle organisaties die een totaalbedrag hebben aangeleverd en volledig voor de Bibliotheek en Jong JGZ, omdat zij in hun opgaven al hebben gefocust op hun loonkostencomponent, komt het te compenseren tekort op **€ 359.799,-**.

Kanttekeningen

Dit voorstel houdt in om voor de organisaties die met sterk stijgende loonkosten te maken hebben eenmalig 'het been bij te trekken' door een aanvulling toe te kennen. Hiermee voorkomen we dat nu als indirect effect bezuinigd moet worden op de basisdienstverlening.

In het traject "Financiële strategie 2026 en verder", zullen alsnog keuzes gemaakt worden. Uw raad heeft het college opdracht gegeven om met voorstellen te komen waarmee per 2026 en verder de begroting sluitend wordt. Dit betekent beperken van de uitgaven per 2026. We willen hierin weloverwogen en integraal keuzes maken. Door deze eenmalige ophoging (voor 2024 en daarmee doorlopend in 2025) voor de betreffende uitvoeringsorganisaties, kopen we tijd hiervoor en wordt nu niet op korte termijn en zonder goede afweging of zicht op de consequenties geschrapt in de basisdienstverlening.

Extern draagvlak

Het college heeft verdiepende gesprekken gevoerd met de grote subsidieontvangers en opdrachtnemers in het sociaal domein, die een grote loonkostencomponent hebben. Het doel van de gesprekken is om het financiële tekort door loonkostenstijgingen versus de geïndexeerde bijdrage van de gemeente in beeld te krijgen, evenals de knelpunten die het betekent voor de dienstverlening als de organisaties als gevolg hiervan moeten bezuinigen op de basisdienstverlening. De subsidieontvangers zijn geïnformeerd dat het om een tijdelijke aanvulling (per 2024 en doorlopend in 2025) gaat en dat door de gemeente keuzes gemaakt moeten worden over het perspectief 2026 en verder.

Duurzaamheid

n.v.t.

Aanpak/uitvoering/evaluatie

De organisaties hebben voor 2024 hun subsidiebeschikkingen ontvangen, gebaseerd op de in de begroting beschikbare middelen, inclusief 4,2% indexatie. Zodoende is die financiering voor hen al geborgd. Bij de subsidieverlening is aan de organisaties aangegeven dat het college een voorstel voor eenmalige aanvulling eind 2023 bespreekt, waarna een raadsvoorstel begin 2024 door uw raad behandeld zal kunnen worden. Na besluitvorming door de raad kunnen de organisaties via een aanvullende beschikking eventueel extra beschikbaar gestelde middelen ontvangen. De subsidieontvangers zijn geïnformeerd dat het om een tijdelijke aanvulling (per 2024 en doorlopend in 2025) gaat en dat door de gemeente keuzes gemaakt moeten worden over het perspectief 2026 en verder.

Communicatie/publicatie/participatie

Met de vier grootste subsidieontvangers (Vivera Sociaal Wijkteam, de bibliotheek, welzijnswerk Diverz en Jong JGZ) zijn verdiepende gesprekken gevoerd over het financiële tekort door loonkostenstijgingen versus de geïndexeerde bijdrage van de gemeente in beeld te krijgen, evenals de knelpunten die het betekent voor de dienstverlening als de organisaties als gevolg hiervan moeten bezuinigen op de basisdienstverlening. Op basis van deze gesprekken is het voorstel tot stand gekomen.

Na besluitvorming door de raad kunnen de organisaties via een aanvullende beschikking eventueel extra beschikbaar gestelde middelen ontvangen.

Personeel/organisatie/SCD

n.v.t.

Financiën

De totale kosten bedragen € 359.799,-, de opbouw is weergegeven onder 'Argumenten'. In de begroting is geen rekening gehouden met deze kosten, er is dan ook geen dekking elders binnen of buiten het programma aanwezig.

Na besluitvorming door de raad worden de geraamde kosten in mindering gebracht op het geraamd resultaat 2024, dat op het moment van adviseren € 0,- bedraagt. Het resultaat wordt per einde van het jaar verrekend met de Algemene Reserve.

Voor alle volledigheid vermelden we dat in 2024 en 2025 vanuit de dekkingsreserve Pilot 2024-2025 middelen zijn ingezet om specifiek benoemde intensiveringen vanuit het Raadsprogramma 2.0 voor deze jaren te dekken. Dit ter voorbereiding op de Kadernota 2025 en de uitwerking van de financiële opgave vanaf 2026 (op dit moment ruim € 12 miljoen).